

Rheologie

Obvykle se o „rheologii“ mluví v souvislosti s tekutými materiály, především tekutinami. Odkaz na Hérakleita často nebývá ani zmíněn, ačkoli v tom je právě skryt základní problém. Když je totiž řeč o toku, tečení, má se vždy za samozřejmé, že téci může jen „něco“, a dále že to, co teče, zůstává v průběhu tečení „tímtéž“, tedy že se nemění, že tedy vlastně samo není tekoucí. (Analogicky Rádl zmiňuje, jak „to, co se vyvíjí, se vlastně nevyvíjí.) Pokud by ovšem platilo Hérakleitovo slovo, že teče opravdu všechno, bylo by zapotřebí překontrolovat některé zdánlivé samozřejmosti, s nimiž je naše představa (a chápání) toku a tečení spojena, především to, že téci může jen něco, co je jakoby až pod tím tečením, tedy jakoby jeho „nositelerm“, jeho „substrátem“. Ve skutečnosti musíme vzít vážně, že „tečení“ nemusí probíhat vždy stejným tempem, že některá „tečení“ mohou být rychlejší než jiná, přičemž vlastní problém nám zůstává: jak je možné tečení bez substrátu, tečení „ničeho“, nejsoucího beze změny v základu, „na počátku“. Zdá se, že jediným způsobem řešení je předpoklad (hypostaze) nejmenších kousků dění (tečení), kde rozlišení toho, „co“ teče, od tečení samotného ztrácí smysl (a opodstatnění).

(Písek, 170718-1.)